

masa chudších rolníků, živnostníků a živnostenských dělníků, zemědělských dělníků atd., kteří nadto ještě neprošli politickým a hospodářským školením, jaké již dávno existovalo v českých zemích, nepoužili ještě všeobecného volebního práva, jež tam existovalo od roku 1907 a částečně již dříve, a silně podléhali vlivu katolického duchovenstva. To je patrně jedna z příčin silného rozmachu ludové strany po rozštěpení strany sociálně demokratické, a silného poklesu hlasů odevzdaných oběma nástupnickým stranám této strany v župních volbách roku 1923 (viz obě tabulky na str. 111 a 112).

Jiným takovým pojmem, jenž by vyžadoval aspoň jistého rozboru, je sám pojem „lidovosti“ správy, tj. volení jejích orgánů lidem. Tato zásada není přece cílem sama o sobě, nýbrž nástrojem k dosažení určitých cílů. Objasnění těchto cílů a rozbor vztahů oně metody k těmto cílům právě na poli veřejné správy by byly velmi cennými doplňky této studie.

Souhrnná bibliografie uvedená na str. 212 vykazuje jisté mezery; autor tu neuvádí ani všechny spisy, které cituje v poznámkách textu (např. chybí kniha Šrobárova *Osvobozené Slovensko* z roku 1928).

Tato kniha, přes některé své nedostatky, je velmi hodnotným příspěvkem k našim právním dějinám a k sociologickému rozboru veřejné správy. Není konečným článkem, nýbrž, doufáme, východiskem dalšího vývoje naší vědecké literatury o tomto předmětu.

Z. P.

Jaroslav Janda: Mládež, generace, světový názor

Praha 1967; jako první svazek nové edice Diskuse, polemika, názory v Našem vojsku.

Publikace je filosoficko-sociologickou analýzou specifických zvláštností současné československé mládeže generace. Teoretickým východiskem je vymezení pojmu mládež jako věkové a sociální skupiny a jako generace; v této kapitole se autor mj. obsáhleji zabývá obecnými zvláštnostmi mládeže — biologicko-psychologickými, sociálně ekonomickými a ideově politickými (kapitola byla publikována v Sociologickém časopise čís. 5 65).

Centrální část pojednává o specifických zvláštnostech dnešní mladá generace. Autor vychází a analyzuje často velmi protichůdné názory, které se o mládě generaci vyskytují v publicistických materiálech. Srovnává současnou generaci s generací střední a starší a dochází k závěru, že mladá generace ve své většině socialistické ideály akceptuje, pokládá je za správné, ne však dosud zcela za své. Je třeba ještě mnoho vykonat, aby se boj za socialismus a komunismus stal pro ni romantickým a přitažlivým, aby se vnitřně ztotožnila s marxistickým světovým názorem.

V kapitole *Formující zážitky dnešní mladá generace* dochází autor k závěru, že dnešní mládež je generací vědeckotechnické revoluce. Dále pak autor charakterizuje světo-

názorové poznatky a postoje dnešní mladá generace; zároveň také analyzuje světónázorové přezítky a současné nemarxistické filosofické názory ve vědomí mládeže, zejména studentské. Část obsahuje také eseje *Politická apolitická, Základní faktory světónázorové výchovy — rodina a škola, Sdělovací prostředky světónázorové výchovy a Práce — technika — světový názor*. Poslední kapitola této části pojednává o optimálním modelu mládežnické organizace v socialistické společnosti.

Vyústěním sociologické studie Jaroslava Jandy je část o aktuálních problémech výchovy mládeže k vědeckému světovému názoru; autor v ní chápe mládež nejen jako objekt světónázorové výchovy, ale především jako její aktivní subjekt. Požaduje podněcovat zájem mládeže o tvůrčí a samostatné myšlení a poznávání. V pedagogické praxi to znamená přejít od glorifikace typů mladých lidí „bez problémů, kteří mají ve všem jasno“, k těm, kteří byli dosud často zavržováni — k mladým lidem majícím problémy, pochybujícím, hledajícím a přirozeně často tápajícím. Znamená to orientovat se na progresivní část mládeže, na její „špičku“, elitu. K tomu, aby se tato tendence mohla plně realizovat, je však třeba vytvořit více prostoru. V opačném případě si jej život postupně vynutí sám.

Autor se zamýšlí nad uplynulým obdobím a dochází k závěru, že za tohoto stavu se mládež nemohla stát ani aktivním subjektem světónázorové výchovy, ani historickým subjektem společenského dění. Síla dnešní mladá generace spočívá v tom, že není již pouhým komponentem poměrů, ale projevuje tendenci stát se komponentem objektivního vývoje společnosti. Některé subjektivní překážky ji však dosud stojí v cestě.

Znamená to připustit, že dnešní mladá generace může mít i jiné představy o socialismu a o jeho dalším vývoji než generace předcházející. Autor věří, že dnešní mladá generace zákonitě překoná předcházející generace, definitivně se oprostí od deformací marxismu a plně uvolní své tvořivé síly ve prospěch socialismu a komunismu. V tom je historický optimismus.

-rř-

André Morali-Daninos: Sociologie des relations sexuelles

Sbírka Que sais-je? Presses Universitaires de France, Paris 1965, str. 128.

Spisek vykládá v první části způsoby, jimiž se projevuje pohlavnost: psychofyziologický, psychoafektivní a rodičovský. Tyto způsoby určují na jedné straně normální projev sexuality, současně však vysvětlují i úchylinky. Druhá část je věnována vztahům mezi pohlavími se zřetelem k společnosti, pojatým jako konflikt: mužskému i ženskému činiteli ve dvojici i v rodině, i vztahům dvojice a rodiny k společnosti. Závěr ukazuje, jak jsou spjaty tři stránky pohlavnosti: individuální, hospodářská a společenská.